

Memo

Aan het CMT
CC Ard Brummans, Marcel Peusen, Albert Dahmen, Bas Thomissen, Yves Rijckwalski
Van Yvonne Vilardell en Roy Davidts
Sector/afdeling Bedrijfsvoering en Control
Tel. (0475) - 359 981
Datum 1 maart 2021
Betreft Advies sociaal domein

Aanleiding

Het CMT is met het college in gesprek over o.a. de uitvoeringstoets en de structurele financiële positie. Er liggen een drietal financiële vragen voor over het sociaal domein. In deze memo zullen we een advies geven over deze drie vragen:

1. Kom met een advies over hoe om te gaan met de reserve sociaal domein;
2. Is het mogelijk om de verschillende businesscases als taakstelling voor 1-2 miljoen op te nemen;
3. Kunnen de extra nu nog incidentele rijksmiddelen voor de jeugd structureel worden meegenomen.

Context en uitgangspunten

Het raadskader sociaal domein is in 2014 ingesteld om de begroting te ontlasten voor de tekorten binnen het sociaal domein. Dit raadskader sociaal domein is in 2019 verbreed. Uitgangspunt van het raadskader is budgettaire neutraliteit binnen het sociaal domein. In 2019 zijn op basis van het plan Beter met Minder afspraken gemaakt met de provincie om de tekorten tot en met 2021 uit de egaliseringsreserve sociaal domein te financieren. Per 1 januari 2022 moet de begroting sociaal domein structureel en reël in evenwicht zijn. Dit geldt overigens voor de gehele begroting conform het BBV. De huidige tekorten binnen het sociaal domein worden met name veroorzaakt door de open eind regelingen (verstrekkingen in het kader van de jeugd-, wmo- en participatiewet). Daarnaast is per 1 januari 2019 de Integratie Uitkering sociaal domein overgeheveld naar de algemene uitkering. In de meerjarenbegroting zijn de volgende lastenbudgetten sociaal domein opgenomen:

Lasten	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Jeugdhulp	21.714.574	18.152.883	18.171.727	18.169.902	18.169.879	18.169.879
Maatschappelijke ondersteuning	21.774.834	21.342.394	21.358.640	21.367.302	21.341.049	21.341.049
Arbeidsmarkt en Participatie	19.315.499	17.855.374	17.623.290	17.557.402	17.133.494	17.133.494
Inkomensregelingen, Schuldhelpverlening en Armoede	36.278.068	35.060.525	35.060.860	35.060.860	35.060.903	35.060.903
Gezondheidszorg en Maatschappelijke zorg	7.553.772	7.287.359	7.142.443	7.142.442	7.142.324	7.142.324
Totaal	106.636.747	99.698.534	99.356.959	99.297.907	98.847.648	98.847.648

Hierbij geldt de volgende opmerking:

- De open regelingen hebben betrekking op een totaal budget van ongeveer € 70 miljoen. Dit betreffen allen wettelijke taken.

De meest actuele prognose van het Raadskader sociaal domein (Q3 2020) laat de volgende stand zien:

Raadskader Sociaal Domein	2020	2021	2022	2023	2024
Maatschappelijke ondersteuning	2.051.585	1.803.826	1.806.000	1.732.000	1.732.000
Jeugdhulp	-2.789.000	-2.259.000	-2.299.000	-3.463.000	-3.464.000
Arbeidsmarkt en participatie	-1.250.000	-670.000	189.000	494.000	911.000
Inkomensregelingen, schuldhulpverlening en armoede	1.032.085	1.032.085	1.032.085	1.032.085	1.032.085
Gezondheidszorg en Maatschappelijke zorg	41.000	41.000	41.000	41.000	41.000
Product overhead	-400.000	-400.000	-400.000	-400.000	-400.000
Totaal tekort Raadskader Sociaal Domein	-1.314.330	-452.089	369.085	-563.915	-147.915

Hierbij gelden de volgende opmerkingen:

- Vanuit de BUIG is een voordeel opgenomen van ongeveer € 1,1 miljoen (ten opzichte van een totaal budget van ongeveer € 25 miljoen in 2021). Dit is gebaseerd op de resultaten van de afgelopen 10 jaar. Het BUIG budget wordt jaarlijks bepaald en kan sterk fluctueren.
- De incidentele middelen voor jeugd van ongeveer € 1,2 miljoen zijn verwerkt tot en met 2022.

Kanttekeningen en risico's

Covid 19

In de meest actuele prognose zijn de eventuele gevolgen met betrekking tot corona niet meegenomen.

Inhoudelijk afweging

In deze memo is puur vanuit financieel oogpunt geadviseerd. Eventuele inhoudelijke gevolgen zijn niet meegenomen.

Gevraagde adviezen

1. Reserve sociaal domein

De reserves binnen het cluster sociaal domein bestaan uit de egaliseriereserves en bestemmingsreserves. De egaliseriereserves zijn ingesteld ten behoeve van de open eind regelingen en zijn bedoeld om schommelingen in de budgetten niet via het begrotingssaldo te laten lopen, maar via de reserve. Hetgeen zorgt voor een stabiel meerjarig begrotingssaldo.

De geprognosticeerde stand van de egaliseriereserve sociaal domein per 01-01-2022 is € 10 miljoen. Hierbij is rekening gehouden met de onttrekkingen in 2020 en 2021 zoals opgenomen in de actuele prognose bij context en uitgangspunten. Daarnaast is er in 2020 € 3 miljoen onttrokken ten behoeve van het coronafonds. Deze € 10 miljoen bestaat nagenoeg geheel uit de egaliseriereserve BUIG.

Overwogen scenario's:

Op basis van de meest actuele prognose is het advies om het raadskader sociaal domein per 01-01-2022 af te schaffen en voor te leggen aan de gemeenteraad. Dit past binnen de gemaakte afspraken met de provincie en het feit dat de integratie uitkeringen sociaal domein overgeheveld zijn naar de algemene uitkering.

Er zijn meerdere scenario's overweegbaar hoe om te gaan met de reserve egalisatiesociaal domein:

- a. De huidige egalisatiereserve sociaal domein in stand houden, waarbij een minimum en maximumpositie bepaald wordt.
- b. De egalisatiereserve sociaal domein volledig overhevelen naar de algemene reserve. De consequentie hiervan is dat de minimumpositie van de algemene reserve opnieuw berekend moet worden op basis van het genormeerd uitgavenniveau (GUN) en tekorten gedekt worden uit de algemene reserve en overschotten worden toegevoegd.
- c. De egalisatiereserve sociaal domein volledig overhevelen naar de algemene reserve. De consequentie hiervan is dat de minimumpositie van de algemene reserve opnieuw berekend moet worden op basis van het genormeerd uitgavenniveau (GUN). Aanvullend wordt er een reserveclaim ingesteld voor het sociaal domein (als onderdeel van de algemene reserve) dit om risico's met betrekking tot de open eind regelingen inclusief de BUIG op te vangen (vergelijkbaar met risico's grondexploitatie). Deze reserveclaim wordt wel meegenomen in de totale omvang van de algemene reserve.

Het advies:

Het advies gaat uit naar scenario c: In het kader van de huidige ontwikkelingen en vanuit het concernbelang wordt scenario a niet geadviseerd. In zowel scenario b en c wordt de positie van de algemene reserve verbeterd als gevolg van het toevoegen van de egalisatiereserve sociaal domein aan de algemene reserve. Dit sluit ook aan op het advies dat we ontvangen hebben van de provincie inzake de begroting 2021 (brief d.d. 15 december 2020). Hierin wordt geadviseerd om de reserve sociaal domein over te hevelen naar de algemene reserve. Echter door het instellen van een aparte reserveclaim (scenario c) voor de risico's in het sociaal domein (open eind regelingen inclusief BUIG ter hoogte van een totaal budget van € 70 miljoen), wordt voorkomen dat de algemene reserve alleen dient ter dekking van algemene risico's. De risico's binnen het sociaal domein worden als dusdanig ingeschat dat het advies is om hiervoor een aparte claim in te stellen binnen de algemene reserve. Momenteel wordt de minimumpositie van de algemene reserve berekend op basis van het genormeerd uitgavenniveau. Voor de bepaling van de minimumpositie van de algemene reserve zou idealiter een concern brede risico analyse opgesteld moeten worden. Aangezien dit momenteel niet het geval is, zorgt een herberekening van algemene reserve op basis van het genormeerd uitgavenniveau inclusief de reserveclaim sociaal domein voor de risicoafdekking binnen het sociaal domein. In de toekomst zou scenario b het advies zijn, zoals reeds aangegeven zal er dan een concern brede risico analyse aan ten grondslag moeten liggen. (Nb. Ook wordt hiermee voorkomen dat de algemene reserve ingezet wordt voor politieke wensen, waarbij het karakter van de algemene reserve uit het oog wordt verloren, zoals opgenomen in de nota reserves en voorzieningen).

2. Taakstelling opnemen voor de verschillende businesscases

Momenteel lopen nog de enkele businesscases binnen het sociaal domein, als onderdeel van Beter met minder. Het gaat hierbij concreet om de volgende:

- Toekomstbestendige zorg en ondersteuning
- 10% besparing jeugdaanbieders
- Doorontwikkeling participatiewet

Voordelen worden pas in de begroting verwerkt wanneer de businesscases concreet zijn doorgerekend, onderbouwd en feitelijk bewezen zijn. Momenteel zijn de businesscases nog niet van dien aard, dat het mogelijk is om deze financieel te vertalen en eventuele voordelen in de begroting te verwerken.

Het advies:

Het advies is om géén taakstellingen op te nemen in de begroting ten aanzien van deze businesscases. Op het moment dat de businesscases voordelen realiseren, vloeien deze naar het begrotingssaldo conform financieel beleid.

3. Incidentele rijksmiddelen jeugd structureel meenemen

Het begrotingstoezicht van de provincie staat toe om de incidentele rijksmiddelen jeugd structureel op te nemen in de begroting. Momenteel zijn deze middelen opgenomen tot en met 2022. Gezien de forse tekorten op jeugd en het feit dat de incidentele middelen door het kabinet nog niet structureel zijn gemaakt én rekening houdend met het voorzichtigheidsprincipe, zijn deze middelen in Roermond niet structureel meegenomen als stelpost in de begroting. Dit sluit ook aan bij het feit dat het advies is om geen stelposten en/of taakstellingen op te nemen in de begroting.

Overwogen scenario's:

- a. Handhaven huidige situatie: De incidentele middelen jeugd niet structureel opnemen in de begroting.
- b. De incidentele middelen jeugd wel structureel opnemen in de begroting als stelpost en toevoegen aan de budgetten van jeugd. De consequentie hiervan is dat de prognose van het raadskader sociaal domein hiermee positiever wordt met ongeveer € 1,1 miljoen. Het risico bestaat dat wanneer deze middelen structureel zijn opgenomen en ze worden uiteindelijk toch niet beschikbaar gesteld, dat dit meteen een financieel probleem oplevert.

Advies:

Het advies gaat uit naar scenario a. Dit sluit aan bij het feit dat we geen taakstellingen en/of stelposten opnemen in onze begroting. In aansluiting op het advies bij onderdeel: Op het moment dat de incidentele middelen jeugd daadwerkelijk structureel worden gemaakt, dan worden deze opgenomen in de begroting.